

Reactie Profielenberaad op uitkomsten Verdiepingsfase Curriculumherziening PO en VO en Beleidsreactie Staatssecretaris Dekker

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Onderwijs en Wetenschappen,

De organisaties en scholen verenigd in het Profielenberaad* zijn blij met de hoofdlijn en richting van het advies dat de Coördinatiegroep op 22 december jl. heeft uitgebracht over herziening van het curriculum in het primair en voortgezet onderwijs. Dit advies sluit goed aan bij de visie en ervaring van de 14 landelijke profielorganisaties en de 634 scholen voor v.o. die daar bij zijn aangesloten (bijlage).

- Wij onderschrijven de noodzaak om het bestaande curriculum te actualiseren. Sterker nog: teams van docenten binnen de profielscholen zijn voortdurend actief bezig met het ontwikkelen en vernieuwen van het onderwijsaanbod, veelal ondersteund vanuit hun landelijke organisatie.
- Daarmee wordt de gedachtewisseling in regionale en landelijke netwerken gestimuleerd die beoogd wordt in het Plan van Aanpak en wordt tegelijk vanuit de Profielorganisaties toegezien op de kwaliteit van het onderwijs in het betreffende domein of profiel.
- Wij herkennen ons in de genoemde zes bouwstenen en in de vier leergebieden, waarmee ruimte wordt gemaakt voor een samenhangende benadering van leerdoelen vanuit verschillende (vak-)perspectieven. Veel profielscholen en hun organisaties (w.o. de zelfstandige gymnasia/SHZG met een Honours Programma, LOOT-scholen, iScholengroep, Begaafdheidsprofiel scholen, Dalton-scholen e.a.), hanteren een dergelijke benadering al vele jaren en bieden individuele leerlingen ruimte voor persoonlijke leerwegen, die soms verdiepend en soms vakoverstijgend zijn, en aansluiten bij hun belangstelling, talenten en leerstijl.
- In lijn met de aanbevelingen hebben we zelf ervaren wat de waarde kan zijn van samenhang tussen schools leren en actuele cq maatschappelijke vraagstukken en de toepassing van kennis en inzichten d.m.v. ontwerp en onderzoek. *Om deze domeinbenadering ook tot zijn recht te laten komen is een 'rijke leeromgeving' van groot belang. We willen de Kamer erop wijzen dat er extra investeringen nodig zijn in professionalisering van docenten en in de aanpassing van gebouwen en voorzieningen zodat werken in leergebieden en samenwerking met maatschappelijke organisaties mogelijk wordt voor meer scholen.*
- Wij onderschrijven het belang van een actieve wisselwerking tussen het leren op school en de buitenwereld. Verschillende profielorganisaties hebben goede ervaringen opgedaan met het verbinden van het onderwijs op de school en de (lokale, regionale en internationale) maatschappelijke en culturele omgeving (Tweetalig onderwijs/tto, internationalisering/Elos, Technasium, cultuurprofiel scholen/VCPS, Scholen voor Ondernemend Leren/SOL)
- Naast werken vanuit verschillende invalshoeken hebben we als Profielenberaad de laatste jaren ook gezien dat de wisselwerking tussen verschillende leergebieden interessante aanknopingspunten biedt, zoals blijkt uit praktijkervaringen van scholen die meerdere profielen aanbieden.

* Het Profielenberaad, opgericht in 2011, is een netwerk waar tenminste tweemaal jaarlijks scholen en organisaties kennis, inzicht en praktijkervaringen uitwisselen op het terrein van (meervoudige) talentontwikkeling, persoonlijke leerwegen, kwaliteitszorg en schoolprofilering (zie bijlage 1).

- Sommige profielorganisaties (bv. WON Akademie, SOL, Havisten Competent/HACO, tto en Elos) richten zich zelfs expliciet op de ontwikkeling van vakoverstijgende vaardigheden. *Het is daarom van groot belang deze ervaringen en expertise te benutten bij de herziening van het curriculum.*
- Wij onderschrijven van harte het belang van directe betrokkenheid van (teams van) leraren bij de uitwerking van leerdoelen en de vertaling daarvan in een curriculum dat zowel vakinhoudelijke als vakoverstijgende elementen kan omvatten. Onze eigen ontstaansgeschiedenis is daarvan een goede illustratie. Veel profielorganisaties en -scholen hebben zich ontwikkeld vanuit het initiatief van bevlogen leraren(-teams), gesteund door schoolleiders met een heldere visie op talentontwikkeling van leerlingen en op curriculumontwikkeling. Daarom pleiten we voor een meer dynamische, eigentijdse methodiek van onderwijs- en leerstofontwikkeling.
- Wij delen de opvatting dat het van belang is de doorlopende leerlijn tussen het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het vervolgonderwijs (MBO, HO) te versterken. Enkele profielorganisaties hebben zich hier expliciet op gericht en deze invalshoek opgenomen in hun organisatiestructuur (WON Akademie, Technasium, HACO, Begaafdheidsprofiel scholen, VCPS, tto). *Deze ervaringen hebben ons geleerd dat een meer flexibele en dynamische vorm van curriculumontwikkeling op basis van structurele inhoudelijke samenwerking tussen voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs minstens zoveel effect heeft als papieren afspraken over eindtermen.*
- Terecht wijst de eerdere Adviescommissie en de Staatssecretaris in zijn reactie op het belang van een goede kwaliteitsborging. Als profielorganisaties hebben we de nodige ervaring bij de toelating van aspirant-scholen, door het stimuleren van intervisie en door periodiek toezicht op cq visitatie van de aangesloten scholen. Dat heeft geleid tot een palet aan instrumenten, met een grote gemeenschappelijke noemer. Die ervaringen hebben we vastgelegd in een gezamenlijke publicatie* uit 2013 en staan opnieuw centraal op ons 11^e Symposium op 12 april a.s. dat nu ook is opengesteld voor basisscholen.

In de eerdere Beleidsreactie van Staatssecretaris Dekker wordt aangegeven dat 'veel leraren en scholen (...) al volop bezig [zijn] met curriculumvernieuwing. Het is zaak op deze beweging voort te bouwen (...).' Onze ervaringen als profielorganisaties en -scholen in Nederland bevestigen dit pleidooi. Kenmerkende elementen van onze werkwijze zijn de combinatie van

- gedeeld eigenaarschap en uitwisseling van ervaringen, werkvormen en projecten tussen leraren en vaksecties van verschillende scholen
- samenwerking tussen scholen, maatschappelijke omgeving en vervolgonderwijs
- ontwikkeling van vakoverstijgende vaardigheden
- periodieke monitoring en kwaliteitszorg, en
- een gestructureerd proces van continue curriculumontwikkeling met voldoende ruimte voor een schoolspecifieke invulling

* Excellentie door profilering in het voortgezet onderwijs, VCPS/Europees Platform, Haarlem 2013

Wij zijn ervan overtuigd dat de expertise van de profielorganisaties en van de 634 deelnemende scholen een waardevolle bijdrage kan leveren, en dringen erop aan om een verbinding te leggen tussen de voorgestelde aanpak en onze expertise en werkzaamheden.

Wij pleiten ervoor dat in de samenstelling van de Coördinatiegroep, in de keuze van scholen en docenten en in de werkwijze, ruimte wordt gemaakt voor de inbreng van profielscholen en onze docenten(-teams). We zouden het ook op prijs stellen als bij de hoorzitting die u als VKC belegt, docenten en schoolleiders vanuit profielorganisaties hun opvattingen en ervaringen kunnen inbrengen.

Uiteindelijk zijn we voorstander van een meer dynamische, continue vorm van curriculumontwikkeling met daarin een duidelijke plaats en rol van profielorganisaties en de daarbij aangesloten scholen, docenten en andere instellingen (universiteiten, bedrijven, maatschappelijke en culturele organisaties).

Graag gaan we over dit onderwerp met u in gesprek.

Utrecht, 28 februari 2017,

Hoogachtend,

Namens het Profielenberaad,

De Stuurgroep,

Henk Visscher (voorzitter, namens de VCPS)

Stephan Meershoek (lid, namens EP-Nuffic)

Wiebe Zoethout (lid, namens Stichting LOOT)

Pieter Hetteema (adviseur/dagvoorzitter)

Lieke Boersma (EP-Nuffic, secretaris)

lboersma@epnuffic.nl

T: 070 42 60 365

M: 06 24 859 409

p/a EP-Nuffic

Postbus 29777

2502LT DEN HAAG

Bijlage: functie en samenstelling Profielenberaad

Het Profielenberaad is in de zomer van 2011 opgericht op initiatief van Jindra Divis (toen: Europees Platform), Henk Visscher (voorzitter VCPS) en Pieter Hetteema (Publiek Leiderschap, onderwijsadvies), vanuit de behoefte te komen tot een bundeling van landelijke organisaties en hun scholen die zich bezighouden met verschillende vormen van talentontwikkeling. Het Profielenberaad wil:

- Een netwerk zijn voor Profielorganisaties en hun (met name: v.o.-) scholen die opvattingen, werkwijzen en ervaringen uitwisselen:
 - zowel vanuit de invalshoek van *landelijke organisatie* (toelatingscriteria, kwaliteitszorg, ondersteuning en professionalisering leden/scholen)
 - vanuit de invalshoek van *scholen* (delen van *best practices* en nieuwe inzichten op het gebied van talentontwikkeling, ontdekken van raakvlakken en samenwerkingsmogelijkheden tussen verschillende profielen met het oog op meervoudige talentontwikkeling)
 - als vanuit de invalshoek van *wetenschappelijk onderzoek* op het terrein van talentontwikkeling, om organisaties en scholen kennis te laten nemen van nieuwe inzichten en een brug te slaan tussen onderwijs en onderzoek.
- onderzoek entameren op het terrein van talentontwikkeling, uiteenlopend van praktijkonderzoek in de vorm van effectmeting van afzonderlijke activiteiten tot wetenschappelijk onderzoek op het terrein van (meervoudige) talentontwikkeling en het voorkomen van onderpresteren
- projecten op het gebied van profielen aanvragen en uitvoeren
- het concept van onderwijskundige profielen en schoolprofilering uitdragen richting overheid en diverse stakeholders, als middel om de onderwijskundige variatie en keuzemogelijkheden voor leerlingen te bevorderen, en daarmee de talentontwikkeling te stimuleren.

Overzicht van Profielorganisaties aangesloten bij het Profielenberaad

Samen hebben de profielorganisaties 812+ leden, verdeeld over 634 vo-scholen (verschillende scholen zijn bij meer dan 1 organisatie aangesloten)

- EP-Nuffic: 133 tto (tweetalig onderwijs)-scholen, 36 Elos-scholen in het v.o. gericht op bevordering onderwijs in moderne vreemde talen en op internationalisering van het onderwijs
- VCPS: 40+ Cultuurprofielscholen in het v.o.
- Stichting Technasium: 92+ Technasia (havo/vwo)
- Begaafdheidsprofielscholen: 34 v.o.-scholen, 4 p.o.-scholen en 21 aspirant-leden
- 186+ v.o.-scholen/deelnemers aan JetNet (Jongeren en Technologie Netwerk)
- 29 TopsportTalentscholen (voorheen LOOT), waarvan 4 'Excelleren in Sport'
- 50+ WON-scholen (WON Akademie, Wetenschapsoriëntatie Nederland)
- SOL (Scholen voor Ondernemend Leren): 18+ scholen
- iScholengroep: 70+ scholen, die de mogelijkheden van digitalisering van het onderwijs benutten voor talentontwikkeling en kwaliteitsverbetering.
- Stichting het Zelfstandig Gymnasium (SHZG, 38+ gymnasia met Honours Programme dat excellente leerlingen ruimte biedt voor verdiepingsactiviteiten)
- HAVisten-COMpetent (HACO, 30 scholen, gericht op Havo-competenties)
- Unesco-scholen Nederland (26 vo-scholen) gericht op internationalisering

- Ned.Dalton-vereniging (23 vo-scholen)
- Mediawijsheidscholen (7 scholen)